

Projektbaserede eksamener

Cand.merc. i økonomistyring og informatik*

Dette notat har til formål at give nogle generelle retningslinjer for, hvorledes eksamener med udgangspunkt i skriftlige projektrapporter (seminarrapporter, projektarbejde, speciale etc.) normalt vil forløbe, og hvordan bedømmelsen foregår. Notatet tager direkte sigte på de mundtlige prøver i de skriftlige rapporter/projekter, der afholdes som afslutning på 7. og 8. semester på cand.merc. i økonomistyring og informatik, Aalborg Universitet.

Hvad gælder retningslinjerne, og hvilken status har de?

Med de ændringer, som naturligt af studieordningens specifikke bestemmelser for prøverne efter 9. og 10. semester, vil retningslinjerne også være gældende for andre mundtlige eksamener med udgangspunkt i skriftlige projektrapporter på denne cand.merc.-linje.

Ligeledes afspejler retningslinjerne en eksamensform, som givetvis vil være velkendt fra bachelorstudiet, og som er almindelig anvendt ved danske erhvervsøkonomiske uddannelser.

Retningslinjerne er *vejledende*. Det betyder for det første, at de ikke tilsidesætter evalueringsbestemmelser i studieordningen (p.t. Studieordning for cand.merc.-linjen, økonomistyring og informatik ved Aalborg Universitet, 2000) eller de evalueringskriterier, som fremgår af karakterbekendtgørelsen[†].

For det andet betyder det, at de supplerer, men ikke erstatter specifikke angivelser i forbindelse med seminarbeskrivelserne i kursusplanen etc. Normalt vil undervisere

* Tak til flere kolleger for kommentarer til notatet.

† Bekendtgørelse nr. 513 af 22. juni 1995 om karakterskala og anden bedømmelse. Denne ophæves den 1. september 2007, således at bedømmelser herefter foretages efter den nye 7-trinsskala.

og/eller eksaminator oplyse nærmere om dette i god tid inden eksamen, og hvis man er i tvivl, kan man altid rette henvendelse til underviser eller linjekoordinator.

Endelig skal det bemærkes, at der den 1. august 2007 træder en ny karakterskala – den såkaldte 7-trins skala – i kraft. Dette ændrer blandt andet ved bedømmelseskriterierne, men den overordnede beskrivelse af projekteksamener og formålet hermed vil med de naturlige konsekvensændringer, stadig være dækkende.

Hvordan forløber en projekteksamen?

Som studerende vil man oftest føle, at tiden går meget hurtigt, og at man har mange ting, man gerne vil sige i relation til projektet – og at man har en masse viden, som man gerne vil præsentere. Det er her vigtigt at økonomisere med eksamenstiden og tænke på, at studerende og eksaminator har et fælles ansvar herfor. Hvis man eksempelvis bruger for lang tid på at gengive, hvad der allerede er skrevet i projektet, eller svarer unødvendigt omfattende på de stillede spørgsmål – eller endda begynder at inddrage eksempler og andre forhold, som der ikke er spurgt til – så går tiden fra noget andet.

Under hensyntagen til at eksaminator har ansvar for, at bedømmelsen sker på grundlag af de faglige krav, der er opstillet for uddannelsen, så har eksaminator og studerende principielt en fælles interesse i at præstationen er så god som muligt. Derfor vil eksaminator styre forløbet og afbryde svar, hvis det skønnes, at der ikke er behov for yderligere uddybning, men at tiden bør bruges med at diskutere andre forhold.

Karakterfastsættelsen sker på baggrund af en samlet vurdering af, i hvilket omfang præstationen opfylder karakterbekendtgørelsens krav. Det indebærer for det første, at der ikke gives en særskilt karakter for det skriftlige arbejde og for det andet, at man skal være opmærksom på, at det er hele semesterets studieaktivitet, der evalueres. Selvom evalueringen sker på grundlag af projektet, er man altså til eksamen i hele faget, dvs. semesteret. At hele semesteret evalueres har især

betydning i de tilfælde (på 6. og 7. semester), hvor der er undervisningsaktiviteter, der ikke er underlagt en særskilt eksamination.

Det normale forløb er, at de/den studerende indleder med en kortfattet præsentation af projektet (hvis der f.eks. er afsat 45 minutter incl. votering, vil 5-8 minutter oftest være passende, hvis der er afsat 90 minutter er 10-12 minutter passende). Det vil afhænge af det specifikke projekt, hvorledes man bedst griber præsentationen an, men man bør tilstræbe at præsentere projektets baggrund og motivation, den konkrete problemstilling, fremgangsmåden samt resultater og konklusioner. Man kan desuden supplere med relevante forhold, der har begrænset projektets gennemførelse, de konklusioner der kan drages, eller særlige forhold som perspektiverer projektet.

Ofte vil der være en overhead-projektor til stede i eksaminationslokalet, således at denne kan benyttes ved præsentationen. Men det er normalt de studerendes eget ansvar at tjekke dette på forhånd samt eventuelt at medbringe handout i papirformat som en nødløsning, hvis der opstår tekniske problemer. Da tilhørerne til præsentationen er censor og eksaminator vil det i praksis give en mere naturlig og afslappet præsentation, hvis man blot udleverer sin præsentation i papirversion og alle sidder om eksamensbordet under præsentationen.

Herefter vil eksaminator tage udgangspunkt i den mundtlige præsentation og det skriftlige projekt. Der kan næppe opstilles helt specifikke retningslinjer for, hvilke spørgsmål der vil blive stillet, men eksaminator vil ofte starte med de bredere spørgsmål omkring projektets rammer, fremgangsmåde og metodiske overvejelser samt afklare den overordnede forståelse.

Endelig vil der ofte blive stillet forskellige mere specifikke spørgsmål, og eksaminator vil i et vist omfang tilstræbe at relatere projektet til det faglige indhold, der i øvrigt har været indeholdt i semesteret. Ligeledes vil projektet også kunne blive relateret til begreber og metoder, som mere bredt indgår i fagområdet, og som måske har indgået i tidligere fag (semestre).

Hvordan foregår bedømmelsen?

Bedømmelse af præstationer sker ved såkaldt absolut karaktergivning på grundlag af de faglige krav, der i studieordningen er opstillet for uddannelsen. Præstationen bedømmes ud fra såvel fagets formål som undervisningens beskrevne indhold, og der tilstræbes *ikke* nogen bestemt fordeling af karaktererne.

Præstationen placeres først indenfor én af følgende fire karaktergrupper:

1. Udmærket, karaktererne 13, 11 og 10.
2. Middel, karaktererne 9, 8 og 7.
3. Det netop acceptable, 6.
4. Usikker, karaktererne 5, 03 og 00.

Efter placeringen afgøres det for så vidt angår karaktergrupperne 1, 2 og 4, hvilken karakter inden for gruppen præstationen eller standpunktet skal vurderes til.

Karakterfastsættelsen sker på baggrund af en samlet vurdering af, i hvilket omfang præstationen eller standpunktet opfylder kravene i karakterbekendtgørelsen. Det betyder eksempelvis, at der til karaktergruppen "udmærket" (karaktererne 13, 11 og 10) hører præstationer, hvor den studerende:

- 1) viser omfattende og sikker viden henholdsvis omfattende og sikker færdighed i faget,
- 2) skelner klart mellem væsentligt og uvæsentligt,
- 3) viser en meget omfattende viden om begreber og metoder henholdsvis omfattende færdighed i begreber og metoder,
- 4) redegør for disse og disponerer et emne på en sådan måde, at næsten alle relevante forhold medtages,
- 5) giver en dækkende begrundelse for at fremdrage disse forhold,

- 6) sammenligner eller kombinerer begreber, metoder og informationer på meget sikker måde og vurderer og generaliserer tilsvarende ud fra dem og
- 7) anvender sin viden henholdsvis sin færdighed over for kendte problemstillinger på meget sikker måde og eventuelt over for ikke kendte problemer ved at kombinere foreliggende principper sådan, at løsningsmuligheder opstilles.

Eksaminator har ansvaret for, at den/de studerendes præstation bliver tilstrækkeligt belyst under eksaminationen, og når dette er tilfældet – og under iagttagelse af de tidsmæssige rammer herfor – vil eksaminationen blive afsluttet, hvorefter censor og eksaminator voterer. Når den/de studerende kaldes ind i eksamenslokalet igen, vil man modtage karakteren og en kortfattet begrundelse.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at projektet ligesom andre skriftlige opgaver bedømmes frem for 'rettes', selvom man nogle gange snakker om at 'rette eksamensopgaver'. Det betyder, at det efter projektets eksamination ikke er eksaminators eller censors opgave detaljeret at vurdere eller forklare, hvilke specifikke elementer i projektet, der har ligget til grund for bedømmelsen, eller hvordan projektet ved at være udformet på en anden måde med et andet indhold etc. kunne have givet en anden karakter.

Det samme gælder også under eksaminationen, hvorfor det ofte kan være vanskeligt umiddelbart efter en mundtlig evaluering selv at vurdere sin præstation. I de tilfælde, hvor der ikke gives tilfredsstillende svar, vil eksaminator ofte gentage eller omformulere spørgsmålet. Men hvis det skønnes, at den studerendes præstation i relation til dette spørgsmål er tilstrækkeligt belyst, uden at der er svaret 'korrekt', vil eksaminator normalt gå videre til et andet spørgsmål uden at diskutere svaret mere indgående.

Endelig skal det igen fremhæves, at der sker en samlet vurdering, således at svarene på de enkelte spørgsmål ikke vægter lige meget. Det har f.eks. den betydning, at hvis det generelle indtryk af den studerendes præstation er, at bedømmelse ligger på middel eller omkring det acceptable niveau, så vil der i højere grad blive stillet

spørgsmål, som afdækker dette niveau. Hvis den studerendes præstation derimod synes at kunne ligge i området "udmærket", vil der ofte blive stillet spørgsmål, som er vanskeligere og som rækker mere ud i andre af fagets områder, uden at der stilles de samme krav til svarene, som hvis de havde været direkte relateret til projektet.

Ligeledes kan der være situation, hvor de centrale dele af projektet f.eks. udgøres af en detaljeret praktisk løsning på en virksomhedsrelateret problemstilling og hvor eksaminator kan skønne at det ikke give bedre bedømmelsesgrundlag at stille spørgsmål direkte hertil. Derfor vil man som studerende i sådanne tilfælde måske opfatte at der bliver spurgt til forhold, der er mere periferi i forhold til projektets kerne og det er her vigtigt at være opmærksom på at dette normalt sker for at give den studerende lejlighed til at demonstrere yderligere kompetencer og færdigheder ud over, hvad der allerede er belyst gennem det skriftlige arbejde.